

کمانچه

نمای درشت

آیدین ارسایی راد

www.ketab.ir

فهرست نویسی پیش از انتشار

سرشناسه: پارسایی راد، آیدین، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور: کمانچه نمای درشت/آیدین پارسایی راد.
مشخصات نشر: تهران: موسسه خدماتی موسیقی عارف، ۱۳۹۶
شابک: ۹۷۹-۰۰-۸۰۲۶۲۷-۴۲-۰۰
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۷۸.
موضوع: کمانچه
موضوع: Kamanche
موضوع: کمانچه -- آموزش
موضوع: Kamanche -- Instruction and study
موضوع: موسیقی ایرانی -- گوشه ها
موضوع: Music, Iranian -- Corners*
رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ پ ۸۲ ک / MT۳۳۵
رده بندی دیسی: ۷۸۹/۷۵
شماره ثبت: ۵۰۱۵۵۹۷

انتشار: موسیقی عارف

۰۰۳۱۳۲۰۵

ar@music.sn

تهران، خیابان جمهوری، نرسیده به میدان بهارستان، کو: ۱، محمودی، پلاک ۳ طبقه اول

کد پستی: ۱۱ ۳۹۶۳۳۱۴

تلفن: ۳۳۹۷۶۴۳۰ و ۳۳۹۷۶۴۳۱ فکس: ۳۳ ۷۶۴۱

کمانچه نمای درشت

آیدین پارسایی راد

عکس: احمد کیماسی

طراح جلد: امیر محمدی

ویراستار فنی: مهدی حاج قاسمی

ویراستار ادبی و صفحه آرا: مریم شهریری

نوبت چاپ: اول

سال انتشار: ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
۴	دستگاه شور
۱۰	آواز ابو عطا
۱۵	آواز ات ترکی
۲۰	راز افشاری
۲۳	آواز دشتی
۲۵	آواز د حرم
۲۸	دستگاه نوا
۳۶	دستگاه شاه
۴۰	دستگاه چهار ساز
۴۶	دستگاه همایون
۵۵	آواز اصفهان
۵۸	دستگاه ماهور
۶۷	دستگاه راست پنجهگاه
۷۶	پی نوشت
۷۸	ماخذ

از بررسی و مطالعه‌ی تاریخ کمانچه نوازی در صد سال اخیر، به نظر می‌رسد که این ساز در دو دوره سیر نزولی آشکار و پنهان داشته است. دوره‌ی نخست، مربوط به زمانی می‌شود که ویلن به ایران وارد شد و کمانچه نوازی در معرض فراموشی قرار گرفت، تا آنجا که مرحوم استاد روح‌الله خالقی در کتاب سرگذشت موسیقی ایران می‌نویسد: دیگر حالا کسی کمانچه نمی‌کشد.

در آن زمان، مرحوم استاد اصغر بهاری به سفارش استاد روح‌الله خالقی، مشغول به تدریس این ساز ملی ارزشمند در هنرستان موسیقی و بعدها در دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران شد، و با تربیت هنرمندان بنامی چون آقایان اردشیر کامکار، هادی منتظری، محمد مقدسی و ...، کمانچه مجدداً در قُرُم‌های تکنوازی و گروه‌نوازی صاحب جایگاهی خاص، در ارکستر سازهای ایرانی شد.

از اواسط دهه شصت به بعد، ظهور هنرمندان برجسته‌ای نظیر آقایان اردشیر کامکار، کیهان کلهر، سعید فرج پوری و ... هستیم. در این دوره شاهد بالا رفتن سطح نوازندگی کمانچه، آموزش گسترده‌ی این ساز و حتی استقبال بانوان در این زمینه می‌باشیم. با این وجود به نظر می‌رسد دوره‌ی دوم سیر نزولی به شکلی پنهان مربوط به زمان حال است.

درباره‌ی سیر نزولی دوم باید گفت که بیشتر کمانچه‌نوازان نسل جدید، به شکلی تک بُعدی و افراطی تحت تاثیر تکنیک‌های غربی و سرعت عمل در نوازندگی قرار گرفته و از درک و تصویری درست در به کار بردن گوشه‌ها و الگوهای مَدال ردیف موسیقی دستگاهی ایران بی‌بهره و بی‌اثر هستند.

به نظر می‌رسد عدم توجه به فهم و درک درست از ردیف موسیقی ایرانی، دلیل کوناگونی داشته است. یکی از آن دلایل، توجه بیش از حد به آموزش قطعات محلی به دلیل داشتن ریتمی پویا است، که در نتیجه موجب غفلت از آموزش جدی علم ردیف و فضای موسیقی ملی می‌شود.

به بیان دیگر، بسیاری از کمانچه‌نوازان فعلی فاقد توانایی و مهارت کافی در اجرای قُرُم بداهه‌نوازی آگاهانه و ملودی سازی براساس ردیف موسیقی بوده و صرفاً در اجرای قطعات ساخته شده توسط اساتید محترم، محدود و محصور می‌شوند.

دلیل دوم، روش اشتباه آموزش برخی از مدرسین محترم است که بدون در نظر گرفتن اطلاعات و پیشینه‌ی قبلی هنرجو نسبت به مبانی موسیقی ایرانی، اصرار بر حفظ طوطی وار گوشه‌ها دارند.

دلیل سوم، برخی از کمانچه‌نوازان معتقدند، ساز کمانچه برخلاف سازهای دیگر موسیقی ایرانی چون تار و سه تار، به دلیل نداشتن پرده بندی در طول دسته ساز، ساختاری مناسب جهت شرح جز به جز گوشه‌ها را ندارد.

دلیل چهارم، نغمه‌نویسی ساز کمانچه به صورت انتقالی بوده، به همین دلیل نسبت به سازهای ایرانی دیگر، شاهد محدودیت منابع جهت آموزش و شرح ردیف موسیقی می‌باشیم.

در نهایت با اوصاف، واضح و آشکار است که مهمترین رکن موسیقی ایرانی ردیف می‌باشد و سرعت عمل در نواختن و جا به جا سریع پوزیسیون‌ها، بدون بهره‌گیری آگاهانه از علم ردیف موسیقی و عدم بکارگیری جمله‌بندی‌های سنت، کاری بیهوده و غیرمنطقی تلقی می‌شود.

در پایان امید است این مجموعه با شرح ساده، روان گوشه‌های ردیف موسیقی بطور خاص برای ساز کمانچه، راه گشای درکی والاتر و گامی هرچند کوچک اما اثیرگذار در مسیر رشد و تعالی این ساز ملی تلقی شود.

آیدین پارسایی راد